

FILMBESPREKING: BEN X

Na maanden van publiciteit voeren via tv, radio en alle andere beschikbare media was het dan eindelijk zover: Ben X kwam uit in de Vlaamse filmzalen.

Een unieke Vlaamse productie die ik zeker en vast niet kon of mocht missen.

Nic Balthazar, de kale kop, bekend van onder andere Vlaanderen Vakantieland en van zijn filmbesprekingen op Radio1, Studio Brussel en TV1, had al eerder grote successen geogst met zijn boek 'Niets Was Alles Wat Hij Zei' en de daarvan afgeleide theatermonoloog 'Niets' met ondermeer Roel Vanderstukken in de hoofdrol.

Balthazar, één van de meest kritische en veeleisende filmcritici van Vlaanderen wou niet in de rol van voetbalcommentator vervallen. Al ooit één commentator horen zeggen dat hij niets van voetbal kent? Terwijl hij waarschijnlijk zelf zelden of nooit zijn voetbalstuds aantrekt om een balletje te trappen. Balthazar besloot dus maar zelf een goede film te maken.

En het moet gezegd, het resultaat mag meer dan gezien worden.

De prijzen op het filmfestival van Montréal getuigen van een prachtig gemaakte productie met een sterk verhaal en een veelbelovende cast.

Met grote verwachtingen trok ik dus naar de cinemazaal.

De film zelf gaat over Ben Vertriest (Greg Timmermans), een jongen van 17 jaar uit het Gentse. Ben studeert Metaal in de derde graad van de technische school.

Maar Ben is anders. Ben lijdt aan het 'syndroom van Asperger', een vorm van autisme. Autisten houden vast aan vaste rituelen en leven in een eigen universum.

Ben leeft samen met zijn gescheiden moeder (Marijke Pinoy) en zijn jongere broertje Jonas. Ben wil graag de grote broer zijn voor Jonas en de voor zijn moeder voorbeeldige zoon. Maar dat lukt hem niet. Hij kan het niet helpen dat hij al van kindsbeen af een probleemkind is geweest voor zijn ouders en de juffen. En toch heeft hij het, met de hulp van zijn moeder, al ver gebracht. Zijn schoolresultaten zijn schitterend en de leerkrachten zijn uitermate tevreden over Ben.

Hij speelt het videospelletje Archlord van stipt kwart voor zes tot zes uur drieëndertig. Hij komt op die manier in een andere wereld terecht. Een wereld waar hij het nu al tot 'level 80' heeft geschopt. Een bijzondere prestatie die slechts voor de allerbesten is weggelegd. In Archlord treedt Ben op als zijn avatar, de succesrijke ridder BenX.

Samen met de *human mage* 'Scarlite' vormt hij een *guild*. Samen zijn ze onoverwinnelijk en verslaan ze alle monsters.

Enmaal buiten deze wereld vormt Ben omwille van zijn 'vreemde' gedragingen het mikpunt van allerlei pesterijen door zijn klasgenoten Bogaert en Desmet. Systematisch wordt Ben door deze twee gepest en vernederd, zonder dat ook maar iemand echt reageert.

Zo verspreiden ze op internet ondermeer een filmpje waarbij, in volle klas, Bens broek wordt afgetrokken. De pesterijen gaan zelfs zover dat dit filmpje anoniem naar de mailbox van Ben zelf wordt doorgestuurd. Scarlite blijft Bens steun en toeverlaat. Bij haar kan hij met zijn gevoelens terecht. Zij is immers zijn 'healer'.

'Er is geen end game zolang je een healer hebt', zal ze regelmatig aan Ben herhalen. Net op het moment dat Ben en Scarlite in het echt afspreken wordt Ben weeral het slachtoffer van Bogaert en Desmet. In het park wordt Ben door het tweetal tot bloedens toe in elkaar geslagen en getrapt. De twee smeerlapjes gaan zelfs zover dat ze hem een tabletje XTC laten slikken. Bij Ben slaan de stoppen nu compleet door.

Dit is de symbolische druppel voor Ben, zijn moeder, zijn vader (Pol Goosen) en zijn grote liefde Scarlite.

Samen smeden zij een plan om de buitenwereld en vooral beide klasgenoten tot inkeer en berouw te brengen. Samen met zijn ouders en Scarlite filmt hij dat hij van het dek van een veerboot van Calais naar Dover springt, schijnbaar zelfmoord, maar in werkelijkheid wordt hij opgevangen op een lager dek. Bij de rouwbijeenkomst wordt een filmpje vertoond van een voorval waarin hij wordt gepest, waardoor aanwezige pestkoppen berouw krijgen, diep achter hun kraag inkruipen van schaamte en Ben uiteindelijk terug op het toneel verschijnt.

Achter Ben X gaat een staaltje van technologische innovatie schuil. Het is de allereerste film waarbij een filmmaker in cyberspace, met virtuele acteurs aan de slag ging. De regisseur laat de game-wereld waar Ben in wegvluht, oversijpelen naar de echte wereld. Wanneer Ben bijvoorbeeld naar school gaat, zien we de *graphics* van zijn favoriete spel op het scherm: hij waagt zich, als de virtuele held die hij is, door een donker woud vol monsters. Wanneer hij gepest wordt, krijgen we korte flitsen te zien van zijn game-personage dat wordt aangevallen door slechteriken, maar niet verslagen wordt.

Anderzijds is er de zogenaamde voice-over, de stem die de mentale wereld van Ben onder woorden brengt. Zoals bvb "Mensen zeggen altijd goedemorgen, zelfs als het een slecht morgen is".

't Is eigenlijk een eenvoudig idee, maar het wordt goed toegepast en het helpt echt om ons een inzicht te geven in de psyche van een personage dat verder volledig is afgesloten.

Ben X is dus een film met een boodschap en dat is snel te merken. De invloed van games op het leven, pesten op school, zelfmoord bij jongeren en autisme zijn een greep uit het grote aanbod van de film. Toch ging de film voor mij vooral over autisme en het pesten dat onlosmakelijk daarmee verbonden is. Autisme is een gekend probleem, maar tegelijkertijd ook een totaal onderschat fenomeen. Vandaar dat het de moeite loont om filmkijkend Vlaanderen te trakteren op een rit in de wereld van het autisme. En het autistische leven van Ben wordt in deze film op een wel erg mooie manier in beeld gebracht.

Woordspelingen op 'onderzoeken' ("waaronder moeten we zoeken?") en 'locomotief' maken wel duidelijk dat de autist geen groter geheel kan ontdekken en de delen telkens apart analyseert. Veel mooier zijn de extreme close-ups waarin men de 'point-of-view' van Ben toont: hij ziet details als neus, mond en oren, maar kijkt nooit naar het hele gezicht. Een erg mooie manier om dat aspect van autisme via beeld duidelijk te maken.

Autisme is een hedendaags probleem waar iedereen onder ons wel op een of andere manier mee te maken krijgt.

Deze film heeft mijzelf bijna anderhalf uur lang laten voelen en beseffen wat er zich in dat aparte wereldje van autisten afspeelt. Zeker en vast een aanrader voor iedereen.

Kristof Sillen